

Metodika monitoringu plocháča červeného *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763) (Coleoptera, Cucujidae)

- **Spracovateľ metodiky:** Ing. Tomáš Olšovský, PhD., Mgr. Milan Janák
Oponent: Ing. Peter Potocký, Mgr. Tomáš Jászay

- **Názov a popis metódy zberu údajov pre realizáciu monitoringu v teréne**

Určenie presnejšej veľkosti populácie plocháča červeného je v teréne prakticky nemožné stanoviť bez toho, aby sa nedeštruoval celý mikrohabitat druhu, preto sa pri terénnom mapovaní navrhuje redukovaná metodika, ktorá je odporúčaná z dôvodu maximálneho zachovania prirodzeného habitatu druhu. Zámerom je pri mapovaní čo najmenej mechanicky poškodzovať drevo, ktoré je vhodné pre vývoj lariev. Realizovať sa bude individuálny zber (VIZUAL) na vymedzených mapovacích liniách (transektoch) o šírke 5 m a dĺžke 500 - 1000 m v závislosti od veľkosti stanovenej TMP. Vizuálna registrácia lariev a imág pod kôrou.

- **Zoznam potrebného vybavenia pre realizáciu monitoringu v teréne**

papierová, resp. digitálna mapa TMP v adekvátnom mobilnom zariadení, unifikovaný formulár pre realizáciu monitoringu v teréne, teréna lupa so zväčšením do 10x, pero/ceruzka, malá ručná sekera, pinzeta, meracie pásmo, ekologická farba, fotoaparát

- **Čas monitorovania**

Zber dát sa uskutoční v priebehu mesiacov apríl až november, kedy sa dajú najľahšie zaznamenať preimaginárne štádiá. Počet návštev za rok 2x, pričom monitoring sa bude realizovať v priebehu troch rokov.

- **Spôsob zakladania a fixácie TML (ak je potrebná) a trvalých plôch (miest samplingu) vnútri TML**

TML budú predstavovať časti vybraných orografických celkov po celom území Slovenska s vhodnými biotopmi druhu.

V každej TML bude vybraných 1 - 5 TMP, ktoré budú mať jednoznačné označenie (číslovanie). Jednotlivé TMP budú predstavovať vybrané lesné dielce o výmere 50 až 100 ha. Mapovateľ dostane vytlačenú mapu jednotlivých TMP s hranicami lesných dielcov, vrstevnicami, vodnými tokmi a taktiež i digitálnu formu jednotlivých TMP vo forme polygónov uložených v GPS. Na zber údajov v TMP sa použije líniová metóda, kedy v každej TMP bude vhodne zvolená iba jedna spojitá mapovacia línia (transekt). Mapovacia líniu bude navrhovať mapovateľ priamo v teréne na základe terénnych špecifik jednotlivých TMP.

Pri navrhovaní mapovacích línií v jednotlivých TMP budú platiť nasledovné zásady:

- línia bude vedená približne stredom vybraných TMP, nie po ich okrajoch
- mapovateľ zameria v teréne navrhnutú mapovacia líniu pomocou GPS a vyznačí ju dohodnutým spôsobom v teréne.

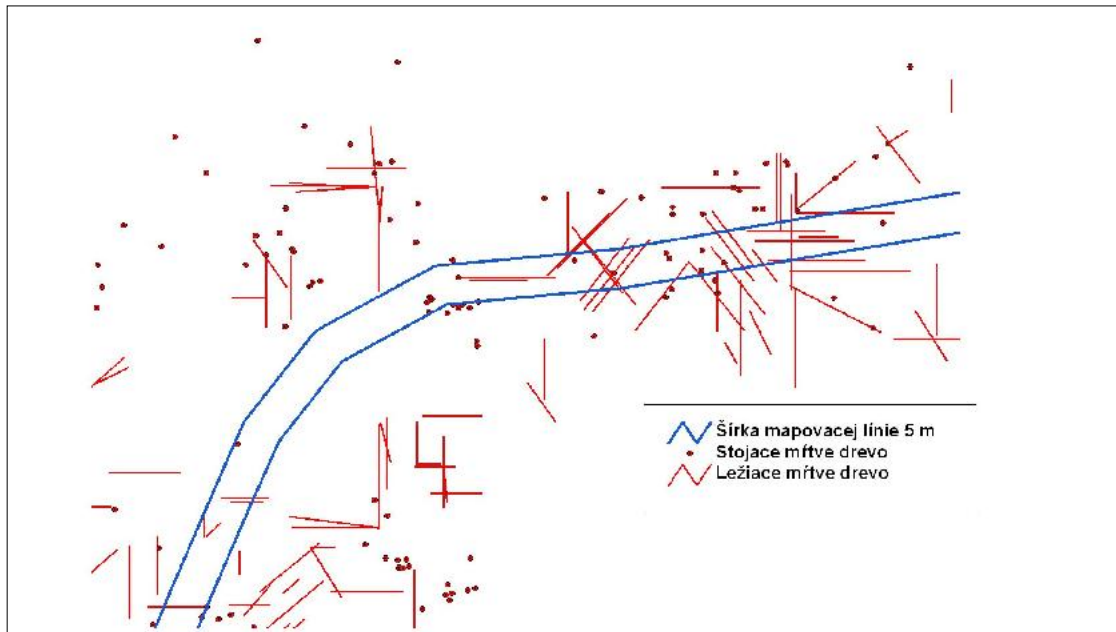
Plocháč červený sa na Slovensku vyskytuje od nížinných lužných lesov až po podhorské až horské pásmo lesných biotopov. Je to typický druh starých lesov s dostatkom odumretých

stromov. Larvy aj imága sa živia podkôrnym detritom, ale sú i dravé a často kanibalistické. Vyrývajú sa pod kôrou odumierajúcich starých stromov, kde prenasledujú rôzne xylofágne druhy chrobákov. Vývoj lariev je minimálne dvojročný. Larva sa zakukľuje v druhej polovici leta, t.j. približne od polovice júla do konca augusta. Imága sú najviac aktívne v priebehu mesiacov apríl až máj. Plocháč vyžaduje pre svoj vývoj prítomnosť hrubých odumretých stromov (priemer kmeňa viac ako 40 cm), ktoré majú na väčšine plochy kôru, pod ktorou sa nachádza najlepšie čiernohnedo sfarbený podkôrny detrit. Tento podkôrny detrit sa vytvára až na mŕtvom dreve staršom ako 4 roky. Plocháč žije pod kôrou takmer všetkých našich domácich druhov drevín (predovšetkým pod kôrou dubov, vrb, topoľov, jaseňov, bukov, brestov, javorov, líp, jelší, briez, jedlí, smrekov, borovic ap). Výskyt plocháča červeného bol preukázaný i pod kôrou starých odumierajúcich topoľov šľachtených a pagaštanov.

Pri zakladaní TMP nie je potrebné vykonávať fixovanie v teréne pomocou nijakých predmetov, hranica TMP bude tvorená viacerými lesnými dielcami, ktorých vonkajšie hranice budú totožné s hranicou TMP. Každá TMP bude obsahovať presne definovanú mapovaciu líniu, ktorú navrhne a vymedzí mapovateľ. Mapovacia línia bude zameraná pomocou GPS a vyznačená v teréne, tak aby sa monitoring mohol zopakovať v priebehu ďalších rokov.

- **Podrobný opis metódy (postup) výkonu monitoringu s postupnosťou krokov a spôsobom manipulácie s druhmi**

Pri práci v teréne sa bude každý pracovník orientovať na základe mapových podkladov pre každú TMP, resp. GPS zariadenia. Pracovník vykonávajúci monitoring si pred príchodom do terénu na TMP v kancelárii podrobne preštuduje mapové podklady, prístupové cesty, členitosť terénu, prípadné terénne prekážky (bralá, vodné prekážky ap.) a skusmo navrhne mapovaciu líniu. Po príchode do TMP mapovateľ najprv vytýči a vyznačí v teréne mapovaciu líniu. Po vyznačení začne monitorovať daný druh. Monitorovať sa budú všetky vhodné odumreté stromy (ležanina, stojace odumreté stromy) vo vzdialenosti do 2,5 m na každú stranu od vytýčenej mapovacej línie, čiže bude mapovaný pás o celkovej šírke 5 m (Bližšie obr. č. 1).

Obr. č. 1: Ukážka mapovacej línie a výskytu stojaceho a ležiaceho mŕtveho dreva

Pri terénnom mapovaní sa navrhuje redukovaná metodika, ktorá je odporúčaná z dôvodu maximálneho zachovania prirodzeného habitatu druhu. Zámerom je pri mapovaní čo najmenej mechanicky poškodzovať drevo, ktoré je vhodné pre vývoj lariev. Pri mapovaní sa bude na bionomicky vhodných drevinách šetrne odlupovať kôra na malých plochách cca 15x15 cm. Pričom kôra po odlúpnutí bude vrátená na svoje pôvodné miesto. Miesto na odlúpnutie kôry bude vyberané náhodne – začne sa na mieste, kde sa kôra od kmeňa už začína oddeľovať. Na jednom kmeni odlupujeme maximálne 5 takýchto plošiek, tak aby bola zachovaná kontinuita kôry na kmeni. Pri pozitívnom výskytu imága alebo larvy pod prvou odlúpnutou ploškou už na danom kmeni ďalej nepokračujeme a prejde sa na ďalší vhodný kmeň. V prípade odumretých ležiacich stromov, ktoré zasahujú do 5 m širokej mapovacej línie iba okrajovou časťou (vrcholec, koreňový val) menšou ako 50 cm do mapovania nezahrňujeme. Pri ležiacich kmeňoch, ktoré do mapovacej línie zasahujú viac ako 50 cm môžeme monitorovať i za hranicou mapovacej línie. Hlavnou metódou mapovania výskytu populácie plocháča červeného bude evidencia preimaginárnych štádií. Všetky zistené larvy a imága budú determinované priamo v teréne a po určení vrátené do svojho pôvodného prostredia.

- **Determinačné znaky druhu**

Farbou a tvarom tela veľmi špecifický druh podkôrneho chrobáka s veľmi splošteným telom. Veľkosť 11 – 15 mm, celý sýto červený, iba hryzadlá, bočný okraj štítu a čiastočne spodná strana tela je čierna. Na Slovensku sa vyskytujú dva druhy rodu *Cucujus* - *C. cinnaberinus* a *C. haematodes*, ktoré sú si navzájom veľmi podobné a je tu možnosť zámenny. Plocháč *Cucujus haematodes* má čierne iba koncové časti hryzadiel, štít i spodná strana tela sú celé červené. Plocháč *C. haematodes* je na Slovensku oveľa vzácnejší ako plocháč červený *C. cinnaberinus* a vyskytuje sa iba v pôvodných horských jedľovobukových lesoch.

Larválne štádiá plocháča červeného od podobných druhov (napr. rody *Schizotus*, *Pyrochroa*) sa dajú determinovať priamo v teréne pomocou lupy, kde sa sledujú urogomfy, ôsmy zadočkový článok, hlava a tykadlá.

- **Špecifické situácie monitoringu druhu a spôsob ich riešenia**

Vzhľadom na biotopovú väzbu plocháča červeného môžu nastať problémy v TMP, kde počas monitorovacieho obdobia príde k výraznému lesohospodárskemu alebo inému zákroku, ktorý zásadným spôsobom zmení štruktúru lesa, najmä odstránením odumierajúcich a odumretých stromov. V takomto prípade bude nutné založiť novú TMP v najbližšej možnej vzdialenosti od pôvodnej TMP. V takomto prípade však bude na pôvodných TMP vykonaný kontrolný monitoring v 3-ročných intervaloch. Ak dôjde k tejto situácii, je nutné zaznačiť všetky podrobnosti danej situácie do formulára pre realizáciu monitoringu v teréne a bezprostredne kontaktovať koordinátora, resp. pracovníka zodpovedného za vyhodnotenie údajov zo všetkých TMP.

- **Spôsob zápisu, spracovania a vyhodnotenia údajov z TML**

Parametre, ktoré to budú dovoľovať budú do formulára zaznamenané priamo v teréne (prezencia, počet, výskyt ostatných významných druhov, údaje o poraste). Zápis všetkých položiek formulára bude možný až niekoľko dní po vyhodnotení terénnych vzoriek, keď po determinovaní získaného materiálu bude možné urobiť zoznam všetkých zistených druhov vyskytujúcich sa na lokalite. Následne bude vyplnený aj elektronický formulár.

1. Odhad kvality populácie druhu

Údaje o populačnej ekológii a celkovom rozšírení plocháča červeného na Slovensku chýbajú. Doteraz sa nevykonávalo celoplošné sieťové mapovanie druhu. Preto nie je možný ani hrubý odhad kvality populácie druhu za daných podmienok na Slovensku. Dáta získané pri monitoringu na jednotlivých TML a TMP pravdepodobne nebudú postačovať na kvalifikovaný odhad stav populácie monitorovaného druhu na celom Slovensku. Nutný by bol komplexný monitoring s podstatne vyššou frekvenciou návštev. Takýto monitoring by bolo vhodné zaviesť po uplynutí troch rokov na lokalitách, kde by sa preukázala stála prítomnosť druhu a kde by bolo možné použiť aj odlišné metodiky.

Na odhad kvality populácie plocháča červeného budú slúžiť:

1. Frekvencia (relatívna početnosť) napadnutého dreva (f_i): - bude udávaná za každú TML, neskôr sa budú dáta extrapolovať na daný bioregión v rámci Slovenska.

$$f_i = \frac{N_{s_{obs}}}{n_{cel}}$$

$N_{s_{obs}}$ – celkový počet napadnutého dreva

n_{cel} – celkový počet zkúmaného dreva

2. Odhad celkového počtu napadnutého dreva na TML ($N_{s_{exp}}$): - bude udávaný za každú TML, neskôr sa budú dáta extrapolovať na daný bioregión v rámci Slovenska.

Odhad celkového počtu napadnutého dreva v rámci TML, bude vyrátaný ako priemer zo všetkých TMP, ktoré sa nachádzajú v danej TML. Celkový počet napadnutého dreva sa preráta na plochu 1 ha.

3. Priemerný počet imág/lariev plocháča červeného: - bude udávaný za každú TML, neskôr sa budú dáta extrapolovať na daný bioregión v rámci Slovenska.

Kvalita populácie druhu sa bude posudzovať na TML základe celkovej frekvencie napadnutého dreva a odhadu počtu napadnutého dreva nasledovne:

Tab. č. 1: Hodnotenie kvality populácie plocháča červeného na TML

Hodnotenie stavu populácie	Frekvencia napadnutého dreva	Odhad celkového počtu napadnutého dreva na ploche 1 ha	Priemerný počet lariev/imág na obsadený strom
dobrý stav populácie	0,2 - 1	viac ako 1 strom na 1 ha	viac ako 1 na na obsadený strom
nevyhovujúci stav populácie	menej ako 0,2	menej ako 1 strom na 1 ha	menej ako 1 na na obsadený strom
zlý stav populácie	druh nezaznamenaný	žiadne napadnuté drevo	druh nezaznamenaný

2. Hodnotenie kvality biotopu druhu

Pri hodnotení biotopu sa bude sledovať nasledovné:

Drevinové zloženie: odhadne sa percentuálne zastúpenie listnatých a ihličnatých drevín v na danej mapovacej línii v rámci každej TMP a taktiež i forma zmiešania drevín, dreviny sa môžu nachádzať jednotlivo, v skupinách alebo plošne.

Priestorová výstavba biotopu: popíše sa štruktúra porastu (horizontálna, vertikálna ap.), zápoj a tiež sa uvedie veková štruktúra biotopu.

Podiel odumretých starých stromov: Stručne sa uvedie približný počet odumretých stromov na ploche 1 hektár a ich rozmiestnenie. Zvlášť sa bude hodnotiť podiel ležaniny a odumretých stojacich stromov.

Podiel potenciálne vhodných živých starých stromov: Odhadne sa počet takýchto stromov na plochu 1 ha, pričom za potenciálne vhodné stromy sa považujú stromy s hrúbkou stredného kmeňa viac ako 40 cm, na druhu dreveniny nezáleží.

Tab. č. 2: Hodnotenie kvality biotopu plocháča červeného na TML

Hodnotenie kvality biotopu	Stav biotopu	Režim na lokalite
dobrá	Lesné biotopy sa vyznačujú výrazne diferencovanou vekovou a výškovou štruktúrou. Na lokalite sa priemerne na ploche 1 ha nachádza viac ako 5 odumierajúcich alebo už odumretých starých stromov s neodlúpnutou kôrou a s priemerom väčším ako 40 cm.	Biotopy lokálnych populácií druhu zaberajú na lokalite ucelenú plochu o výmere viac ako 50 ha. Na lokalite sa priemerne nachádza 2 - 5 starých stromov na ploche 1 ha, ktoré by predstavovali potenciálne vhodné stromy pre obsadenie týmto druhom.
nevyhovujúca	Lesné biotopy sa vyznačujú výrazne horizontálnou štruktúrou. Porasty sú prevažne rovnoveké, výškovo málo členité. Na lokalite sa priemerne na ploche 1 ha nachádza j 1 - 4 odumierajúce alebo už odumreté staré stromy s neodlúpnutou kôrou a s priemerom väčším ako 40 cm.	Biotopy lokálnych populácií druhu zaberajú na lokalite ucelenú plochu o výmere 15 - 50 ha. Na lokalite sa priemerne nachádza < 2 staré stromy na ploche 1 ha, ktoré by predstavovali potenciálne vhodné stromy pre obsadenie týmto druhom.
zlá	Štruktúra biotopov je výrazne rovnoveká so zmeneným drevinovým zložením v prospech monokultúr borovice, agátu, topoľa šľachteného ap. Na lokalite sa na ploche 1 ha nachádza menej ako 1 odumierajúci alebo už odumretý starý strom s neodlúpnutou kôrou a s priemerom väčším ako 40 cm.	Biotopy lokálnych populácií majú výmeru < 15 ha. Na lokalite sa nachádza priemerne menej ako 1 starý strom na ploche 1 ha, ktoré by predstavoval potenciálne vhodný strom pre obsadenie týmto druhom.

3. Hodnotenie vyhliadok biotopu na lokalite

Tab. č. 3: Hodnotenie vyhliadok biotopu na TML

Hodnotenie vyhliadok biotopu na lokalite	Ohrozenie
dobrá	Žiadne. V prípade lesných biotopov ide o biotopy bez výraznej lesohospodárskej činnosti. Lesné porasty sú zaradené do kategórie ochranných lesov, mchú alebo sa nachádzajú na málo prístupných miestach. Nevykonávajú sa asanačné výrubu starých odumierajúcich stromov ani obnovné ťažby. Antropogénne škodlivé činitele absentujú.
nevyhovujúca	V prípade lesných biotopov je územie lesohospodársky využívané, v dôsledku čoho sa mení veková a priestorová štruktúra biotopov. V porastoch sa vykonávajú asanačné výrubu starých stromov. Pri

	obnovných ťažbách porastov sa používajú prírode šetrnejšie spôsoby obnovy lesa maloplošnými obnovnými prvkami s ponechávaním výstavkov , či celých skupín starých stromov popripade sa realizuje len jednotlivý výber, kedy sú v porastoch ponechávané niektoré hrubé kmene stromov. Vyťažené časti porastov sú zalesňované stanovištne pôvodnými druhmi drevín v zastúpení aspoň 50 %.
zlá	V prípade lesných biotopov dochádza k postupnej likvidácii biotopov starých stromov v dôsledku intenzívnej lesohospodárskej činnosti a asanačných výrubov. Pri obnove porastov sa uplatňujú drastickejšie spôsoby, najmä holoruby . Biotopy sú premieňané na borovicové, smrekové, monokultúry, alebo porasty nepôvodných často invázných druhov drevín. V porastoch sa nenachádzajú žiadne odumierajúce staré stromy.

1. Návrh unifikovaného formulára pre realizáciu monitoringu v teréne

Kód TML – kód v tvare “TML_XXXX_000”, kde XXXX predstavuje kód biotopu (podľa Príloh II, IV a V Smernice o biotopoch), ktorý je predmetom monitorovania na TML, a 000 je poradové číslo TML pre daný biotop. Pole je povinné a pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Kód a názov druhu – kód a plný názov uvedený v Prílohách II, IV a V Smernice o biotopoch. Pole je povinné a pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Plocha TML – plocha v metroch štvorcových vyrátaná z GISu. Pole je povinné a pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Meno mapovateľa – meno terénneho mapovateľa danej TML. Pole je povinné. Pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Súradnice stredu TML – súradnice (zemepisná dĺžka x zemepisná šírka) stredu TML vyrátané z GISu v systéme WGS-84 v desatinných stupňoch. Pole je povinné. Pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Dátum – dátum terénneho monitorovania. Pole je povinné.

Názov lokality – ak je známy názov územia, v ktorom sa TML nachádza, tak zapíšeme názov lokality. Pole nie je povinné.

Typ biotopu druhu (Kód podľa Katalógu biotopov, alebo opis): – kód biotopu podľa Katalógu biotopov (STANOVÁ, VALACHOVIČ 2002) alebo jeho opis, ktorý je miestom výskytu a prežívania monitorovaného druhu. Pole je povinné.

Kvalita biotopu druhu na lokalite (v % z celkovej plochy TML) – pre každú z troch kategórií kvality biotopu („dobrá“, „nevyhovujúca“, „zlá“) stanovíme jej percentuálny podiel z celkovej plochy TML. Kvalita sa hodnotí na základe expertného odhadu. Pole je povinné.

Súčasná a budúce aktivity ovplyvňujúce TML

Ak sa na lokalite vyskytujú aktivity, alebo vieme o potenciálnych aktivitách ovplyvňujúcich lokalitu, tak tieto údaje sú povinné.

Aktivita na lokalite (kód podľa ŠDF) – zapisujeme kódy aktivít a ohrození uvedených v prílohe 2 tohto dokumentu, ktoré sa aktuálne, alebo potenciálne vyskytujú na ploche TML.

Miera vplyvu Vysoká/Stredná/Nízka – zapíšeme kategóriu miery vplyvu danej aktivity na TML

% plochy – percento plochy, ktoré je pod súčasným prípadne budúcim vplyvom danej aktivity

±Vplyv / ±Budúci vplyv – Kategóriu „Vplyv“ (skratka „V“) zaznačíme vtedy, keď daná aktivita aktuálne ovplyvňuje TML. Ak sa jedná o negatívny vplyv, označíme to znamienkom mínus („-V“). V prípade, že ide o pozitívny vplyv, označíme ho znamienkom plus („+V“). Ak máme vedomosti o aktivitách, ktoré v budúcnosti môžu vplývať na TML, tak pre tieto aktivity zapíšeme kategóriu „Budúci vplyv“ (skratka „B“). Podobne „+B“ pre pozitívne potenciálne vplyvy a „-B“ pre negatívne.

Vyhliadky biotopu druhu do budúcnosti na lokalite (v % z celkovej plochy TML) – pre každú z troch kategórií stavov vyhliadok do budúcnosti pre biotop monitorovaného druhu („dobré“, „nevyhovujúce“, „zlé“) stanovíme ich percentuálny podiel z celkovej plochy biotopu. Pole je povinné.

Kvalita populácie druhu na lokalite – vyberie sa jedna z kategórií kvality druhovej populácie („dobrá“, „nevyhovujúca“, „zlá“). Kvalita sa hodnotí na základe expertného odhadu. Pole je povinné.

Počasia – uvádzame jednu alebo viac kategórií počasia počas pobytu na TML: slnečno, polojasno, polooblačno, oblačno, mrholenie, dážď.

Pole je povinné.

Názov súboru fotky – názov súboru s fotografiou lokality uloženého vo fotoaparáte pre ľahšiu identifikáciu konkrétneho obrázka pri jeho nahrávaní do KIMS

Pole je povinné.

Súradnice fotky (long./lat.) – GPS súradnice identifikujúce miesto, kde bola robená fotografia TML, zaznamenané v systéme WGS-84 v desatinných stupňoch.

Pole je povinné.

Text k fotke – Text bližšie opisujúci fotku.

Pole nie je povinné.

Iné fotografie v rámci TML

Priestor pre evidovanie ďalších relevantných fotografií z TML (napríklad fotografie druhu)

Názov súboru fotky – názov súboru fotografie uloženého vo fotoaparáte pre ľahšiu identifikáciu konkrétneho obrázka pri jeho nahrávaní do KIMS

Objekt fotenia – heslovitý opis objektu fotenia

TMP (miesta samplingu) v rámci TML

V prípade, že identifikácia monitorovaných druhov sa nedeje na celej ploche TML, ale len na vybraných plochách (tzv. TMP), tak pre tieto plochy zapisujeme nasledovné povinné parametre:

č. TMP – poradové číslo TMP v rámci TML.

Súradnice TMP (long./lat.) – GPS súradnice identifikujúce ľavý-dolný roh TMP (v priestorovom zmysle, keď mapovateľ stojí na hranici TMP a je k nej otočený tvárou, protiľahlá hranica TMP je vtedy považovaná za „hornú“) zaznamenané v systéme WGS-84 v desatinných stupňoch.

Rozmery TMP (š. x d.) v m – Rozmery založenej TMP v tvare šírka x dĺžka v metroch. Šírka je rozmer v smere x-ovej osi od ľavého-dolného rohu a dĺžka je rozmer v smere y-ovej osi od ľavého-dolného rohu (v priestorovom zmysle ako pri položke „Súradnice TMP“).

Fixácia TMP – samotná TMP fixovaná v teréne nebude, farbou v teréne sa označia iba samotné mapovacie línie.

Názov súboru fotky – názov súboru s fotografiou lokality uloženého vo fotoaparáte pre ľahšiu identifikáciu konkrétneho obrázka pri jeho nahrávaní do KIMS

Poznámka – priestor pre ďalšie relevantné doplňujúce informácie

Pole nie je povinné.

Zoznam taxónov, ich početnosti a charakteristiky nálezov

Pre každú TML je potrebné zapísať názvy taxónov druhov identifikovaných pri zbere dát patriacich do rovnakej skupiny ako monitorovaný druh.

Názov taxónu – platný názov taxónu – pole je povinné

č. TMP – číslo TMP, v ktorej bol druh zistený

Početnosť v TMP – početnosť taxónu **len** v rámci TMP, vyjadrená počtom jedincov, prípadne plochou (podľa metodiky) – pole je povinné v prípade založenia TMP

Početnosť v TML – početnosť taxónu k **celej** TML, vyjadrená počtom jedincov, prípadne plochou (podľa metodiky) – pole je povinné

Spôsob zberu – v zmysle metodiky monitoringu pre daný druh

Charakteristika – charakteristika nálezu druhu, ktorú vyberieme zo Zoznamu charakteristík nálezov zoologických druhov podľa ISTB (Príloha 3) – pole je povinné pre zoologické nálezy

Príloha 1. Zoznam použitých skratiek

Abnd – abundancia (pokryvnosť)

GPS - Global Positioning System - Globálny systém určenia polohy

KIMS – Komplexný informačný a monitorovací systém

long. – longitude – zemepisná dĺžka – x-ová súradnica

lat. – latitude – zemepisná šírka – y-ová súradnica

ŠDF – Štandardný dátový formulár území sústavy Natura 2000

TML – trvalá monitorovacia lokalita

TMP – trvalá monitorovacia plocha

WGS-84 - **World Geodetic System 1984** - geodetický štandard súradnicového systému

Príloha 2. Zoznam aktivít a ohrození

Príloha 2. Zoznam aktivít a ohrození

A	poľnohospodárstvo
A01	pestovanie
A02	zmena v spôsoboch obhospodarovania
A02.01	intenzifikácia poľnohospodárstva
A02.02	zmena plodiny
A02.03	premena travinnej vegetácie na ornú pôdu
A03	kosenie
A03.01	intenzívne kosenie alebo intenzifikácia
A03.02	neintenzívne kosenie
A03.03	opustenie pôdy / nedostatok kosenia
A04	pasenie
A04.01	intenzívne pasenie
A04.01.01	intenzívne pasenie - hovädzí dobytok
A04.01.02	intenzívne pasenie - ovce
A04.01.03	intenzívne pasenie - kone
A04.01.04	intenzívne pasenie - kozy
A04.01.05	intenzívne pasenie - zmiešaný dobytok
A04.02	neintenzívne pasenie
A04.02.01	neintenzívne pasenie - hovädzí dobytok
A04.02.02	neintenzívne pasenie - ovce
A04.02.03	neintenzívne pasenie - kone
A04.02.04	neintenzívne pasenie - kozy
A04.02.05	neintenzívne pasenie - zmiešaný dobytok
A04.03	opustenie pasenia, nedostatočné pasenie
A05	chov dobytky (bez pasenia)
A05.01	chov zvierat
A05.02	kŕmenie zvierat
A05.03	nedostatok chovu dobytky
A06.01	jednoročné plodiny pre produkciu potravy
A06.01.01	intenzívne jednoročné plodiny pre produkciu potravy / intenzifikácia
A06.01.02	neintenzívne jednoročné plodiny pre produkciu potravy
A06.03	produkcia bioplynu
A06.04	zrušenie pestovania plodín
A07	používanie pesticídov, hormónov a chemikálií
A08	hnojenie
A09	zavlažovanie
A10	zmena štruktúry poľnohospodárskej pôdy
A10.01	odstránenie živých plotov, krovín a mladiny
A10.02	odstránenie kamenných stien a násypov
A11	poľnohospodárske aktivity nešpecifikované vyššie
B	lesníctvo
B01	výsadba stromov
B01.01	výsadba stromov - pôvodné druhy
B01.02	výsadba stromov - nepôvodné druhy
B02	manažment lesa
B02.01	výsadba po rube
B02.01.01	výsadba po rube - pôvodné druhy
B02.01.02	výsadba po rube - nepôvodné druhy
B02.02	holorub
B02.03	odstránenie porastu
B02.04	odstránenie sušiny
B02.05	neintenzívne
B02.06	stenčovanie vrstvy lesa
B03	využitie bez výsadby
B04	používanie pesticídov, hormónov a chemikálií v lesníctve
B05	používanie hnojív
B06	pasenie v lese
B07	lesnícke aktivity nešpecifikované vyššie
C	baníctvo, ťažba materiálu, výroba energie
C01	baníctvo a lomy
C01.01	ťažba piesku a štrku
C01.01.01	lomy
C01.01.02	odstraňovanie plážových sedimentov
C01.02	ťažba hliny a ílu

C01.03 ťažba rašeliny
C01.03.01 ručná ťažba rašeliny
C01.03.02 mechanické odstraňovanie rašeliny
C01.04 bane
C01.04.01 povrchové bane
C01.04.02 podzemné bane
C01.05 práce so soľou
C01.06 geotechnický prieskum
C01.07 baníctvo a ťažba nešpecifikované vyššie
C02 ťažba ropy, alebo plynu
C02.01 prieskumné vrty
C02.02 výrobné vrty
C02.05 vrtná loď
C03 využívanie obnoviteľných zdrojov energie
C03.01 výroba geotermálnej energie
C03.02 výroba solárnej energie
C03.03 výroba veternej energie
C03.04 prílivová energia
D doprava a komunikácie
D01 dopravné siete
D01.01 chodníky, poľné cesty, cyklotrasy
D01.02 cesty, rýchlostné komunikácie
D01.03 parkovacie miesta
D01.04 železnice
D01.05 most, viadukt
D01.06 tunel
D02 úžitkové vedenia
D02.01 elektrické a telefónne vedenie
D02.01.01 visuté elektrické a telefónne vedenie
D02.01.02 podzemné elektrické a telefónne vedenie
D02.02 potrubia
D02.03 komunikačné stožiare a antény
D02.09 iný spôsob transportu energie
D03 lodné cesty, prístavy, prístavné stavby
D03.01 prístavy
D03.01.01 kĺzačky
D03.01.02 turistické prístavy alebo rekreačné miesta
D03.01.03 rybárske prístavy
D03.01.04 priemyselné prístavy
D03.02 lodné cesty
D03.02.01 cesty nákladnej lodnej dopravy
D03.02.02 lodné trajekty (vysokorýchlostné)
D03.03 prístavné stavby
D04 letiská, letecké cesty
D04.01 letisko
D04.02 aerodrom, heliport
D04.03 letecké cesty
D05 vylepšený prístup na lokalitu
D06 iné spôsoby dopravy
E urbanizácia, sídla a rozvoj
E01 urbanizované územia a ľudské sídla
E01.01 súvislá urbanizácia
E01.02 nesúvislá urbanizácia
E01.03 rozptýlené osídlenie
E01.04 iné typy osídlenia
E02 priemyselné a obchodné plochy
E02.01 továrne
E02.02 sklady
E02.03 iné priemyselné/obchodné plochy
E03 vypúšťanie znečisťujúcich látok
E03.01 nakladanie s komunálnym odpadom
E03.02 nakladanie s priemyselným odpadom
E03.03 nakladanie s inertnými materiálmi
E03.04 iné vypúšťanie znečisťujúcich látok
E04 stavby, budovy v krajine
E04.01 poľnohospodárske stavby

E04.02	vojenské stavby
E05	skladovanie materiálov
E06	iné aktivity spojené s urbanizáciou a priemyslom
E06.01	demolície budov a stavieb
E06.02	rekonštrukcia, obnova budov
F	využívanie biologických zdrojov iných ako poľnohospodárstvo a lesníctvo
F01	morský a sladkovodný chov rýb
F01.01	intenzívny chov rýb
F02.01	profesionálny pasívny rybolov
F02.01.01	rybolov na mieste
F02.01.02	rybolov so sieťami
F02.02	profesionálny aktívny rybolov
F02.02.02	rybolov s vlečnými sieťami
F02.03	rekreačný rybolov
F03	poľovníctvo a odchyt divej zveri (suchozemskej)
F03.01	poľovníctvo
F03.01.01	škody spôsobené poľovnou zverou
F03.02	odchyt, odstránenie fauny (suchozemskej)
F03.02.01	zber (hmyz, plazy, obojživelníky)
F03.02.02	vyberanie hniezd
F03.02.03	kladenie pascí, otrávených návnad, pytliactvo
F03.02.04	kontrola predátormi
F03.02.05	náhodný odchyt
F03.02.09	iné formy odchyty fauny
F04	zber, odstraňovanie rastlín, všeobecne
F04.01	drancovanie floristických lokalít
F04.02	zber (huby, lišajníky, ostružiny, atď.)
F04.02.02	ručný zber
F05	ilegálny zber / odchyt morskej fauny
F05.01	dynamit
F05.02	zber mušlí
F05.03	jedy
F05.04	pytliactvo
F05.05	streľba
F05.06	odber pre účely zberu
F05.07	iné
F06	poľovníctvo, rybárstvo alebo zber nešpecifikovaný vyššie
F06.01	poľovná zver / chovná vtáčia stanica
G	ľudské vplyvy
G01	outdoorové, športové a rekreačné aktivity
G01.01	potápanie
G01.01.01	motorizované potápanie
G01.01.02	bezmotorizované potápanie
G01.02	pešia turistika, jazdectvo a bezmotorové zariadenia
G01.03	motorizované zariadenia
G01.03.01	pravidelné motorizované riadenie
G01.03.02	off-road motorizované riadenie
G01.04	alpinizmus, skalolezectvo, jaskyniarstvo
G01.04.01	alpinizmus a skalolezectvo
G01.04.02	jaskyniarstvo
G01.04.03	rekreačné návštevy jaskýň
G01.05	lietanie, paragliding, lietanie balónov
G01.06	lyžovanie, skialpinizmus
G01.07	šnorchlovanie
G01.08	iné outdoorové a rekreačné aktivity
G02	športové a rekreačné štruktúry
G02.01	golfové ihrisko
G02.02	lyžiarske stredisko
G02.03	štadión
G02.04	okruh
G02.05	jazdiareň
G02.06	zábavný park
G02.07	ihrisko
G02.08	kemping
G02.09	pozorovanie prírody
G02.10	iné športové / rekreačné zariadenia

G03	informačné centrá
G04	vojenské využitie
G04.01	vojenská aktivita
G04.02	zrušenie využívania na vojenské účely
G05	iné ľudské vplyvy
G05.01	zošľapávanie, nadmerné využívanie
G05.02	pobrežná abrázia, mechanické porušovanie morského dna
G05.04	vandalizmus
G05.05	intenzívne upratovanie verejných pláží / čistenie pláží
G05.06	odstraňovanie stromov lemujúcich cesty z bezpečnostných dôvodov
G05.07	chýbanie nesprávne nastavených opatrení ochrany prírody
G05.08	zatvorenie jaskýň a galérií
G05.09	oplotenie
G05.10	zvýšené prehustenie lietadiel
G05.11	smrť alebo zranenie spôsobené zrážkou
H	znečistenie
H01	znečistenie povrchových vôd
H01.01	znečistenie povrchových vôd priemyselnými podnikmi
H01.02	znečistenie povrchových vôd zvýšeným prietokom
H01.03	iné bodové znečistenie povrchových vôd
H01.04	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené urbanizáciou
H01.05	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami
H01.06	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené dopravou a infraštruktúrou, ktorá nie je napojená na kanalizáciu
H01.07	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené opustenými priemyselnými lokalitami
H01.08	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené komunálnym odpadom a odpadovými vodami
H01.09	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené inými vplyvmi
H02	znečistenie podzemných vôd (bodové a rozptýlené zdroje)
H02.01	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikmi z kontaminovaných lokalít
H02.02	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikmi zo skládky
H02.03	znečistenie podzemných vôd súvisiace s infraštruktúrou ropného priemyslu
H02.04	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikom vody z baníctva
H02.06	rozptýlené znečistenie podzemných vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami
H02.07	rozptýlené znečistenie podzemných vôd spôsobené
H02.08	rozptýlené znečistenie spôsobené urbanizmom
H03	znečistenie morskej vody
H03.01	ropné škvrny v mori
H03.02	únik toxických chemikálií z látok uskladnených v mori
H03.02.01	nesyntetická zložka znečistenia
H03.02.02	syntetická zložka znečistenia
H03.02.03	rádioaktívne znečistenie
H03.02.04	vplyv iných látok (napr. kvapalných, plyných)
H03.03	morské makro-znečistenie (napr. plastové tašky)
H04	znečistenie ovzdušia
H04.01	kyslý dážď
H04.02	vplyv nitrátov
H04.03	iné znečistenie ovzdušia
H05	znečistenie pôdy a pevný odpad
H05.01	odpadky a pevný odpad
H06	prírastok energie
H06.01	hluková záťaž
H06.01.01	bodový zdroj, alebo nepravidelná hluková záťaž
H06.01.02	rozptýlená alebo pravidelná hluková záťaž
H06.02	svetelné znečistenie
H06.03	oteplovanie vodných telies
H06.04	elektromagnetické zmeny
H06.05	seizmické výbuchy
H07	iné formy znečistenia
I	invazívne alebo inak problematické druhy
I01	druhovú inváziu
I02	problémové pôvodné druhy
I03	zavedenie genetického materiálu, GMO
I03.01	genetické znečistenie (fauna)
I03.02	genetické znečistenie (flóra)
J	prirodzené zmeny systému

J01	požiar a potlačenie požiaru
J01.01	vyhorenie
J01.02	potlačenie prírodných požiarov
J01.03	nedostatok požiarov
J02	iné človekom vyvolané zmeny v hydrologických podmienkach
J02.01	zazemňovanie, rekultivácie a vysušovanie, všeobecne
J02.01.01	poldre
J02.01.02	rekultivácie mokradí
J02.01.03	zасыpanie priekop, kanálov, jazierok, rybníkov, atď.
J02.01.04	rekultivácia baní
J02.02	odstraňovanie sedimentov
J02.02.01	bagrovanie / odstránenie riečnych sedimentov
J02.02.02	pobrežné bagrovanie
J02.03	budovanie kanálov
J02.03.02	budovanie kanálov
J02.04	zmeny spôsobené záplavami
J02.04.01	záplavy
J02.04.02	nedostatok záplav
J02.05	zmeny vo vodných tokoch, všeobecne
J02.05.01	modifikácie vo vodných prietokoch
J02.05.02	modifikácie v štruktúre vodných tokov
J02.05.03	modifikácie v stojatých vodách
J02.05.04	zásobárne vody
J02.05.05	malé vodné elektrárne
J02.11	smetiská, skladovanie vybagrovaných usadenín
J02.12	hrádze, upravené brehy všeobecne
J02.12.02	hrádze a zábrany proti povodňam vo vnútrozemských vodných systémoch
J02.14	zmenená kvalita vody spôsobená antropogénnymi zmenami salinity
J02.15	iné zmeny hydraulických podmienok spôsobené človekom
J03	iné zmeny ekosystému
J03.02.01	znižovanie možnosti migrácie / migračné bariéry
J03.02.02	znižovanie rozptylu
J03.02.03	znižovanie genetickej výmeny
J03.03	znižovanie, nedostatok v prevencii proti erózii
J03.04	aplikácia výskumu spôsobujúceho poškodzovanie
K	prírodné biotické a abiotické procesy (okrem katastrof)
K01	abiotické (pomalé) prírodné procesy
K01.01	erózia
K01.02	zazemňovanie
K01.03	vysušovanie
K01.04	zavodňovanie
K01.05	zasoľovanie pôdy
K02	biologické procesy
K02.01	sukcesia
K02.02	akumulácia organického materiálu
K02.03	eutrofizácia (prirodzená)
K02.04	acidifikácia (prirodzená)
K03	medzidruhové vzťahy (fauna)
K03.01	súťaživosť (fauna)
K03.02	parazitizmus (fauna)
K03.03	začiatok choroby (mikrobiálne patogénne látky)
K03.04	predátorstvo
K03.05	antagonizmus podnietený rozvojom druhov
K03.06	antagonizmus s domácimi zvieratami
K03.07	iné formy medzidruhovej súťaživosti
K04	medzidruhové vzťahy (flóra)
K04.01	súťaživosť (flóra)
K04.02	parazitizmus (flóra)
K04.03	začiatok choroby (mikrobiálne patogénne látky)
K04.05	škody spôsobené hlodavcami (vrátane poľovnej zveri)
K06	iné formy alebo kombinácie foriem medzidruhovej súťaživosti (flóra)
L	prírodné katastrofy
L01	sopečná aktivita
L02	prílivová vlna, tsunami
L03	zemetrasenie
L04	lavína

L05	zosuvy pôdy
L06	podzemné zosuvy
L07	búrky
L08	záplavy (prírodné procesy)
L09	prírodný požiar
L10	iné prírodné katastrofy
M	klimatická zmena
M01	zmeny abiotických podmienok
M01.01	zmena teploty (napr. vzostup teploty a extrémny)
M01.02	suchá a nedostatok zrážok
M01.03	záplavy a vzostup zrážok
M01.04	zmeny pH
M01.05	zmeny prúdenia (sladkovodné, prílivové, oceánske)
M01.06	zmeny vlnenia
M01.07	zmeny hladiny mora
M02	zmeny biotických podmienok
M02.01	zmena biotopu
M02.02	desynchronizácia procesov
M02.03	vyhynutie druhov
M02.04	migrácia druhov
U	neznáme ohrozenia
X	žiadne ohrozenia
XE	ohrozenia z územia mimo EÚ
XO	ohrozenia z územia mimo členského štátu

Príloha 3. Zoznam charakteristík nálezov

IMAGO – imágo, dospelý jedinec – Posledné štádium vývoja.

KUKLA – nález kukly – Nález kukly - podobne ako nález vajíčok vypovedá o využívaní biotopu daným druhom.

LARVA – larválne štádium – Juvenilné, postembryonálne štádium hmyzu (dokonalá premena), vôbec sa nepodobá imágu (napr. chrobáky, motýle). Používa sa aj pre stavovce (žubrienky žiab, larvy mlokov).

MÚMIA – nález uhynutého jedinca, častí chitinóznejších častí tiel chrobákov (kroviek, štítu ap), na základe ktorých sa dá druh determinovať

NEGAT - negatívny výsledok cielenej kontroly – Negatívny výsledok kontroly výskytu daného druhu. V tomto prípade počet uveďte 0 (nula).

ODCHYT – chytenie živého alebo usmrteného jedinca – Odchyt živého alebo usmrteného jedinca pomocou rôznych odchytočných zariadení.

PARENIE – párenie – Pozorovanie párenia (pre vtáky použite kategóriu C5).

POBYTOVE ZNAKY – stopy po činnosti bez prítomnosti druhu – Nepriame dôkazy výskytu - nález požerkov, výletových otvorov a pod., podľa ktorých sa dá identifikovať druh.

PRESEV – presev – Jedinca získané presevom (napr. hrabanky, skalnej sutiny).

TRUS – nález trusu po preimaginárnych štádiách

VIZUAL – vizuálne pozorovanie – Vizuálne pozorovanie, to znamená priame pozorovanie živého jedinca (voľným okom alebo ďalekohľadom) v jeho prirodzenom prostredí bez priameho kontaktu, či chytienia, napríklad letiace jedince, nachádzajúce sa na neprístupných miestach

Použitá literatura:

BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M. & STEFAŃSKA J. 1986: Katalog fauny Polski. Coleoptera - Cucujoidea 1. Cz. 23, t. 2. PWN, Warszawa, 266 pp.

KOCH K. 1989: Die Käfer Mitteleuropas. Katalog. Goecke & Evers, Krefeld, 342 pp.

KÖHLER F. & KLAUSNITZER B. (eds.) 1998: Verzeichnis der Käfer Deutschlands. *Entomol. Nachrichten und Berichte* (Dresden), Beiheft 4: 1-185.

KLAUSNITZER B. 1996: Die Larven der Käfer Mitteleuropas. Bd. 3. Polyphaga. T. 2. Goecke & Evers Verlag, Krefeld, 336 pp.

PALM T. 1941: Über die Entwicklung und Lebensweise einiger wenig bekannten Käfer-Arten im Urwaldgebiete am Fluß Dalälven (Schweden). *Opuscula Entomol.*, 6: 17-26.

ROUBAL J. 1936: Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatské Rusi. Díl II. Práce Uč. Společ. Šafaříkovy, Bratislava, 434 pp.

ŚLIPIŃSKI S. 1982: Klucze do oznaczania owadów Polski. Cz. 19, Chrząszcze – Coleoptera. Zesz. 56, Zgnitkowate - Cucujidae. PWN, Wrocław, 35 pp.

VÁVRA J., DROZD, P. (2006): Metodika monitoringu evropsky významného druhu lesák rumělkový (*Cucujus cinnaberinus*). Unpubl. MS, Praha: AOPK ČR, 10 pp.